

Procesdocument

Accreditatie

Opleidingen

**Psychosociale Ondersteuning
na Ingrijpende Gebeurtenissen**

Datum: Juni 2025

Door: Accreditatiecommissie Opleidingen Psychosociale Ondersteuning NtVP

Documentinformatie

Versiegeschiedenis

Versie	Versie datum	Samenvatting van de aanpassing	Gemarkeerde wijzigingen
1.0	Oktober 2018	Opgeleverd door Marit Sijbrandij en Kimberly Stam	-
2.0	Juni 2025	Revisie van nota Nuldelijnsaccreditatie Psychosociale Ondersteuningsopleidingen door Pleuni Corton, Tineke van der Gulik, Anne Bakker en Merel van Herpen	Inhoud afgestemd op doorontwikkeling accreditatieproces en lay-out en termen vernieuwd.

Distributie

Versie	Verzend datum	Naam	Afdeling / Functie
1.0	Oktober 2018	Op website NtVP gepubliceerd	NtVP
2.0	Juni 2025	Op website NtVP gepubliceerd	NtVP

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Definities en kaders	5
2.1 Definitie ingrijpende gebeurtenissen	5
2.2. Definitie psychosociaal ondersteuners	5
2.3. Timing en tijdsduur	5
2.4 Taken psychosociale ondersteuner	5
3. Criteria accreditatie	6
3.1. Wetenschap en praktijk als uitgangspunten	6
3.2. Eindtermen opleiding	6
3.3. Randvoorwaarden	7
3.4. Evaluatie eindtermen	7
3.5. Kwalificaties opleiders	8
3.6. Kwalificaties opleidingsinstituten	8
4. Accreditatieproces	9
4.1. Proces	9
4.2. Benodigde documenten voor de accreditatieaanvraag	9
4.3. Geldigheidsduur accreditatie	10
4.4. Kosten	10
4.5. Accreditatiecommissie	10
4.6. Kwaliteitsborging accreditatie	10
4.7. Klachtenprocedure	10
Bijlage Referenties	12

1. Inleiding

De Nederlandstalige Vereniging voor Psychotrauma (NtVP) heeft sinds 2018 een accreditatietraject ontwikkeld voor opleidingen psychosociale ondersteuning na ingrijpende gebeurtenissen. Het doel van accreditatie is om de kwaliteit van opleidingen onafhankelijk te toetsen. Ook biedt de accreditatie een kwaliteitsbeoordeling zodat aanbieders zich kunnen onderscheiden in de markt. Het toont aan dat de opleidingen gebaseerd zijn op wetenschap en de meest recente richtlijnen.

Dit procesdocument beschrijft de accreditatie van opleidingen psychosociale ondersteuning na ingrijpende gebeurtenissen. Voorbeelden van psychosociaal ondersteuners zijn: collegiaal ondersteuners in hoog-risico beroepen en ondersteuners die eerste opvang en nazorg bieden aan slachtoffers in het publieke domein.

Het ondersteunen van mensen die ingrijpende gebeurtenissen hebben meegemaakt vereist specifieke kennis en vaardigheden. Dit document bevat de procedures van aanvraag, beoordeling en criteria van opleidingen psychosociale ondersteuning. Daarnaast beschrijft het hoe de accreditatiecommissie de kwaliteit van de procedure waarborgt.

Dit procesdocument is een herziening van de oorspronkelijke nota uit 2018 (Sijbrandij & Stam, 2018).

2. Definities en kaders

Dit hoofdstuk beschrijft de definities en kaders van ingrijpende gebeurtenissen, psychosociaal ondersteuners, timing, tijdsduur en taken van de psychosociaal ondersteuner.

2.1 Definitie *ingrijpende gebeurtenissen*

Ingrijpende gebeurtenissen zijn gebeurtenissen waarbij iemand direct of indirect (als getuige of naaste) wordt blootgesteld aan een feitelijke of dreigende dood, ernstige verwonding of seksueel geweld (American Psychiatric Association, 2013). Dit kan op één (of meer) van de volgende manieren:

1. Zelf ondergaan van de psychotraumatische gebeurtenis(sen).
2. Persoonlijk getuige zijn geweest van de gebeurtenis(sen) terwijl deze anderen overkwam(en).
3. Vernemen dat de psychotraumatische gebeurtenis(sen) een naast familielid of goede vriend(in) is (zijn) overkomen.
4. Ondergaan van herhaaldelijke of extreme blootstelling aan de afschuwwekkende details van de psychotraumatische gebeurtenis(sen).

2.2. Definitie *psychosociaal ondersteuners*

Psychosociaal ondersteuners zijn vaak vrijwilligers, naaste collega's of niet-professionele hulpverleners. Ze hebben gewoonlijk geen specifieke vooropleiding of ervaring. Wel hebben ze specifieke competenties, basisvaardigheden en kennis. Ook zijn ze getraind in vaardigheden voor het uitvoeren van deze taak. Psychosociaal ondersteuners bevinden zich tussen de eerste en tweede kring van het Kringenmodel (ARQ Kenniscentrum Impact van Rampen en Crises, 2024). Ze bieden de eerste opvang en ondersteuning aan getroffen en, maar geen professionele begeleiding en/of zorgverlening.

2.3. Timing en tijdsduur

Psychosociale ondersteuning kan op verschillende momenten na ingrijpende gebeurtenissen starten. Het kan starten in de acute fase, dat zijn de dagen of weken na een ingrijpende gebeurtenis. Een ander startmoment is tijdens een latere fase na een ingrijpende gebeurtenis, als een getroffen daar behoefte aan heeft. Psychosociale ondersteuning is altijd van kortdurende aard, ongeacht of de ondersteuning in de acute of latere fase wordt opgestart.

2.4 Taken psychosociale ondersteuner

De primaire taak van een psychosociale ondersteuner is het bieden van een luisterend oor. Hierbij horen de volgende taken:

- het bieden van praktische hulp en waar nodig uitleg geven over normale reacties;
- het stimuleren van een gezonde verwerking door een focus op zelfredzaamheid en veerkracht;

- het mobiliseren van het sociale netwerk;
- het monitoren van het verwerkingsproces;
- het vroegtijdig signaleren van stagnatie in de verwerking en tijdig doorgeleiden naar professionele zorg;
- aandacht schenken aan de eventuele negatieve reacties uit de omgeving.

3. Criteria accreditatie

Dit hoofdstuk beschrijft de criteria voor de accreditatie: wetenschap en praktijk als uitgangspunten, eindtermen opleiding, randvoorwaarden, toetsing, kwalificaties opleiders en kwalificaties opleidingsinstituten.

3.1. Wetenschap en praktijk als uitgangspunten

Nationaal en internationaal is veel kennis beschikbaar over psychosociale ondersteuning na ingrijpende gebeurtenissen. In Nederland zijn bijvoorbeeld de Richtlijn Psychosociale ondersteuning geüniformeerden (ARQ Kenniscentrum Impact van Rampen en Crises, 2010), de Multidisciplinaire Richtlijn Crisismanagement (ARQ Kenniscentrum Impact van Rampen en Crises, 2023), Beleidsrichtlijn Psychosociale ondersteuning zorgprofessionals (ARQ Kenniscentrum Impact van Rampen en Crises, 2023) en Richtlijn Psychosociale Ondersteuning binnen hoog- risico Beroepen (ARQ Kenniscentrum Impact van Rampen en Crises, 2024) beschikbaar. Internationaal zijn de NICE guidelines (National Institute of Health and Care Excellence, 2018) en de Psychological First Aid guide (World Health Organization, 2011) beschikbaar. De NtVP vindt het essentieel dat opleidingen voor psychosociaal ondersteuners gebaseerd zijn op deze richtlijnen die zowel wetenschappelijke kennis als praktijkervaring bevatten.

3.2. Eindtermen opleiding

Eindtermen zijn beknopte omschrijvingen van de kennis en vaardigheden waarover een psychosociaal ondersteuner aan het eind van een opleiding minimaal moet beschikken. De eindtermen moeten concreet en toetsbaar geformuleerd zijn. De bewijslast over hoe de eindtermen worden bereikt ligt bij de opleider.

De deelnemer moet aan het eind van de opleiding in ieder geval over de volgende kennis en vaardigheden beschikken:

Inhoudelijke kennis:

- kenmerken van ingrijpende gebeurtenissen;
- acute en lange-termijn stressreacties na ingrijpende gebeurtenissen;
- veel voorkomende praktische en emotionele behoeften van getroffenen;
- het verloop van het verwerkingsproces en hoe dit te monitoren;
- factoren die het verwerkingsproces beïnvloeden (o.a. eerdere problematiek, overige stressoren, cultuur, gender, sociale steun, media, etc.);
- verschillende manieren van verwerking (coping) en hoe dit te monitoren;
- mogelijke gevolgen voor het functioneren;
- praktische en sociale steun;
- de sociale kaart in de organisatie of publieke domein;
- contextspecifieke aspecten van de omgeving waar de psychosociale ondersteuning wordt ingezet;
- mogelijk negatieve effecten van psychologische debriefing;

- evidence-based behandelmethoden voor psychische klachten na ingrijpende gebeurtenissen (basis).

De kennis in de training dient gebaseerd te zijn op recente wetenschappelijke literatuur. In het opleidingsmateriaal dient hier middels adequate bronvermelding naar gerefereerd te worden.

Vaardig in:

- gesprekstechnieken (o.a. luisteren, open vragen stellen, samenvatten, geruststellen, empathisch reageren), in individueel en/of groepsverband;
- normaliseren van stressreacties na ingrijpende gebeurtenissen;
- ondersteunen door aan te sluiten bij de behoeften van mensen;
- makkelijk aanspreekbaar en toegankelijk zijn;
- het creëren van een vertrouwelijke setting;
- het overbrengen van de inhoudelijke kennisaspecten zoals hierboven onder kennis beschreven;
- het tijdig signaleren van stagnatie in verwerking;
- tijdig doorgeleiden naar professionele zorg;
- het stimuleren van zelfredzaamheid en een sociale netwerk;
- het bewaken van de eigen en andermans grenzen.

Aanvullende kennis en reflectievermogen over:

- omgaan met vertrouwelijke informatie en gegevens;
- het actueel houden van kennis en vaardigheden na de opleiding (door intervisie, bijscholing) en het bewaken van de eigen duurzame inzetbaarheid;
- de rol, taken, verantwoordelijkheden en professionele grenzen van een psychosociaal ondersteuner.

3.3. Randvoorwaarden

De deelnemers worden door de opleiding in staat gesteld tot het behalen van bovengenoemde eindtermen. De randvoorwaarden hiervoor zijn: opleidingsduur, groepsgrootte, voorbereiding, materiaal, aantal opleiders, oefenen van vaardigheden en mogelijkheid tot vragen stellen. Het opleidingsinstituut onderbouwt en beschrijft de randvoorwaarden van de opleiding in de accreditatieaanvraag.

3.4. Evaluatie eindtermen

Het is voor de accreditatie verplicht dat de eindtermen van de opleiding geëvalueerd of beoordeeld wordt. Dit mag formatief of summatief zijn. Voorbeelden hiervan zijn:

- tussentijdse en/of eindtoets over kennisaspecten (bijvoorbeeld multiple choice-vragen, open vragen, casussen, e-learning module met afsluitende evaluatie- of toetsvragen);
- tussentijdse en/of eindbeoordeling van vaardigheden tijdens de opleiding en/of in de praktijk met evaluatie/toetsformulier dat gescoord wordt door een supervisor, de opleider of observant (bijvoorbeeld een rollenspel met acteur, mede-cursist of opleider);

- reflectieverslag(en) over inzichten, ervaringen en zelfkennis opgedaan tijdens de opleiding en/of in de praktijk na het voeren van een of meerdere ondersteuningsgesprekken, beoordeeld door de opleider.

3.5. Kwalificaties opleiders

De opleiding wordt gegeven door een gekwalificeerde opleider of team van opleiders. Een opleider moet aantoonbare kennis en ervaring hebben op het gebied van trainen en het geven van psychosociale ondersteuning na ingrijpende ervaringen. Dit blijkt uit:

- Aantoonbare pedagogische/didactische scholing;
- Aantoonbare ervaring met trainen van gedrag;
- Aantoonbare en actuele kennis van psychosociale ondersteuning na ingrijpende gebeurtenissen.

3.6. Kwalificaties opleidingsinstituten

Wanneer de accreditatieaanvraag wordt gedaan door een onafhankelijk opleidingsinstituut, dient deze over aantoonbare kwaliteitssystematiek en kwaliteitstoetsing te beschikken. Erkende keurmerken zoals ISO en HKZ zullen niet als voorwaarde voor accreditatie gesteld worden, maar kunnen wel meewegen in de beoordeling van de kwaliteit van het opleidingsinstituut. Als er geen erkend keurmerk aanwezig is, dient de kwaliteit aangetoond te worden door middel van opleiding en/of bijscholingsactiviteiten van de opleiders.

4. Accreditatieproces

Dit hoofdstuk beschrijft de stappen van het accreditatieproces, zoals de aanvraag, geldigheidsduur, kosten, commissie, kwaliteitsborging en klachtenprocedure.

4.1. Proces

Het accreditatieproces bestaat uit verschillende stappen: aanvraagformulier, beoordeling commissie en uitkomst. In schema 1 staan de processtappen schematisch weergegeven.

Allereerst moet het aanvraagformulier ingevuld worden. Dit moet samen met de genoemde bijlagen (zie paragraaf 4.2) worden gemaild naar accreditatiePSO@ntvp.nl. Kijk op de [website](#) voor de vastgestelde deadlines voor indiening. Indien gewenst kan de aanvrager voor de indiening vrijblijvend en kosteloos contact opnemen voor consultatie via accreditatiePSO@ntvp.nl.

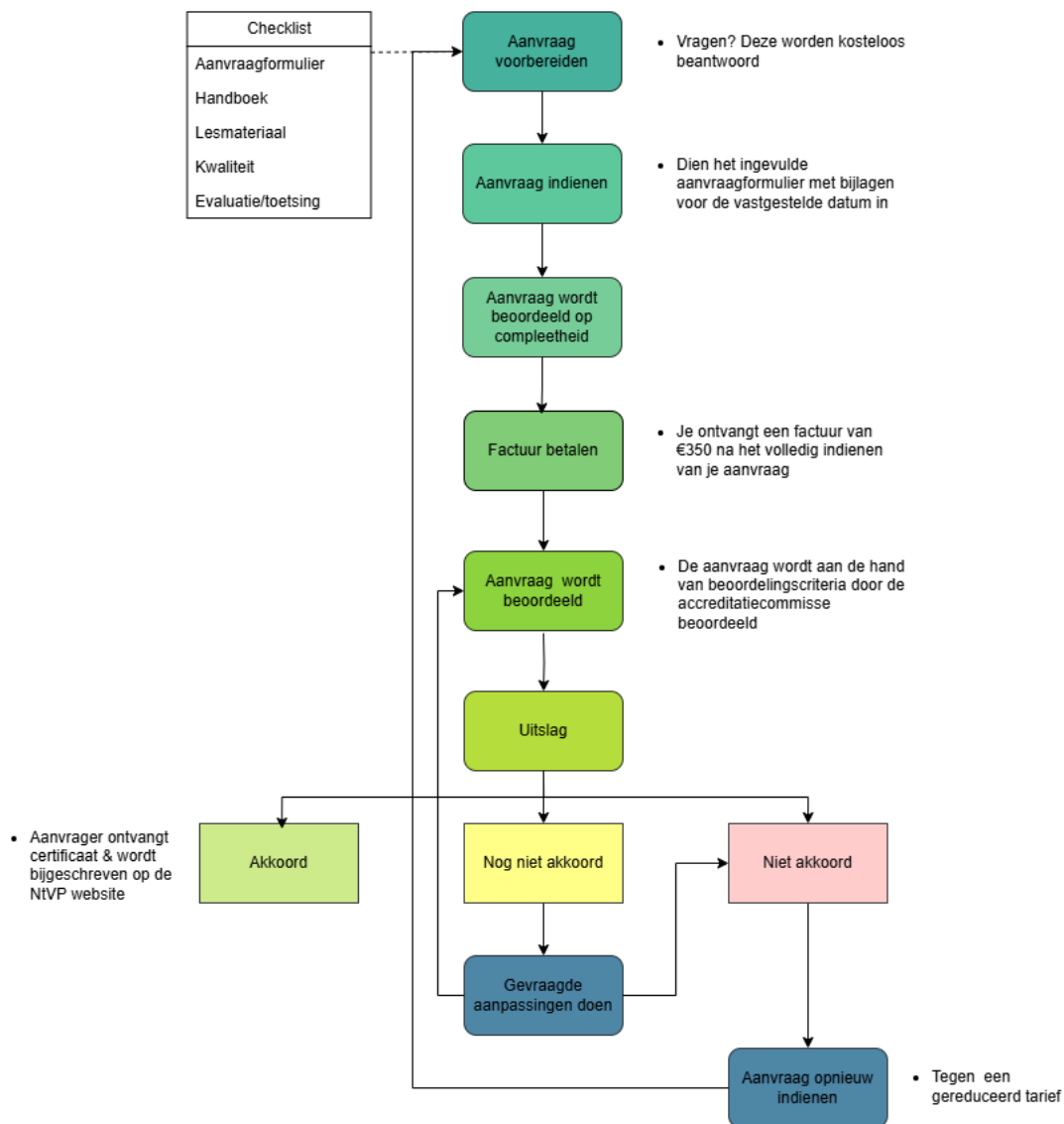
Wanneer de documentatie compleet ontvangen is, beoordeelt de commissie de aanvraag binnen zes weken. Als de aanvraag onduidelijkheden bevat of als informatie ontbreekt, kan de beoordelingsperiode eenmalig zes weken worden verlengd. De secretaris van de accreditatiecommissie informeert de aanvrager hierover per mail. Na het indienen van een complete aanvraag ontvangt de aanvrager een factuur van € 350 euro.

Vervolgens zijn de volgende uitkomsten mogelijk:

- De accreditatie wordt verleend (eventueel na kleine aanpassingen/aanbevelingen);
- Substantiële aanpassingen zijn nodig om voor accreditatie in aanmerking te komen. Dit betekent het indienen van nieuwe documentatie (met bijkomende kosten, zie 4.4). Hierna vindt opnieuw een beoordeling plaats;
- De opleiding komt niet in aanmerking voor accreditatie.

Als de accreditatie wordt verleend, ontvangt de indiener hierover bericht per e-mail en het certificaat per post. Tot slot, worden geaccrediteerde opleidingen opgenomen in het register op de website van de NtVP.

Schema 1. Processtappen accreditatieproces

4.2. Benodigde documenten voor de accreditatieaanvraag

De volgende documenten zijn nodig voor een accreditatieaanvraag:

- Aanvraagformulier ([zie website](#))
- Handleiding en/of draaiboek opleiding inclusief (wetenschappelijke) bronvermelding;
- Lesmateriaal (bijvoorbeeld een PowerPointpresentatie en bijbehorende toelichting die tijdens de opleiding worden gebruikt);
- Evaluatie en/of toetsingsmateriaal zoals casuïstiek, observatie/beoordelingsformulier en reflectievragen;
- Vereiste kwalificaties van minimaal één tot maximaal vijf opleiders (volgens aanvraagformulier);

- Evaluatieformulier waarmee deelnemers de opleiding inhoudelijk evalueren.

4.3. Geldigheidsduur accreditatie

De accreditatie is vijf jaar geldig. Daarna kan een heraccreditiatie aangevraagd worden. Voor heraccreditiatie gelden dezelfde eisen, kosten en indiening van vereiste documenten als bij een accreditatie.

Wanneer er sprake is van ernstige aantoonbare wanprestatie binnen de opleiding kan de accreditatiecommissie besluiten om eerder verleende accreditatie in te trekken. Het opleidingsinstituut of organisatie kan bezwaar maken tegen deze beslissing bij de Klachtencommissie (zie paragraaf 4.7).

4.4. Kosten

Na het indienen van de aanvraag ontvangt de aanvrager een factuur. De accreditatiekosten zijn € 350,- per opleiding en moet tijdens de aanvraagprocedure aan de NtVP worden voldaan. De volgende situaties zijn mogelijk:

- Als de accreditatieaanvraag leidt tot benodigde aanpassingen van de opleiding door de aanvrager kan de accreditatiecommissie deze met kleine wijzigingen alsnog goedkeuren. Dit kan zonder bijbetaling mits de aanpassingen binnen een termijn van 6 weken aangeleverd worden;
- Als substantiële aanpassingen nodig zijn, waardoor een herbeoordeling nodig is, brengt de commissie € 175,- in rekening. Bijvoorbeeld het aanpassen van de opleidingsinhoud waardoor nieuwe documentatie moet worden aangeleverd.
- Als blijkt dat de opleiding niet in aanmerking komt voor accreditatie, wordt deze afgewezen zonder restitutie van de accreditatiekosten.

4.5. Beoordeling door accreditatiecommissie

De accreditatiecommissie bestaat uit experts op het gebied van psychosociale ondersteuning. De leden van deze commissie zijn lid van de NtVP en onafhankelijk. Dit houdt in dat in deze commissie geen personen zitting kunnen nemen die op enige manier, direct of indirect, financieel of anderszins gewin kunnen hebben aan de opleidingen. De commissie bestaat altijd uit minimaal vijf commissieleden (inclusief voorzitter en secretaris) om de onafhankelijkheid te garanderen. Elk commissielid ondertekent bij aantreden een verklaring 'integriteit'. Als een commissielid bij de aanvragende organisatie werkzaam is of een persoonlijke/zakelijke band heeft met de aanvrager, zal dat betreffende commissielid niet deelnemen aan het beoordelingsproces. Commissieleden ondertekenen jaarlijks een verklaring 'geen belangenverstrengeling'. De actuele samenstelling van de commissie staat op de website van de NtVP.

4.6. Kwaliteitsborging accreditatie

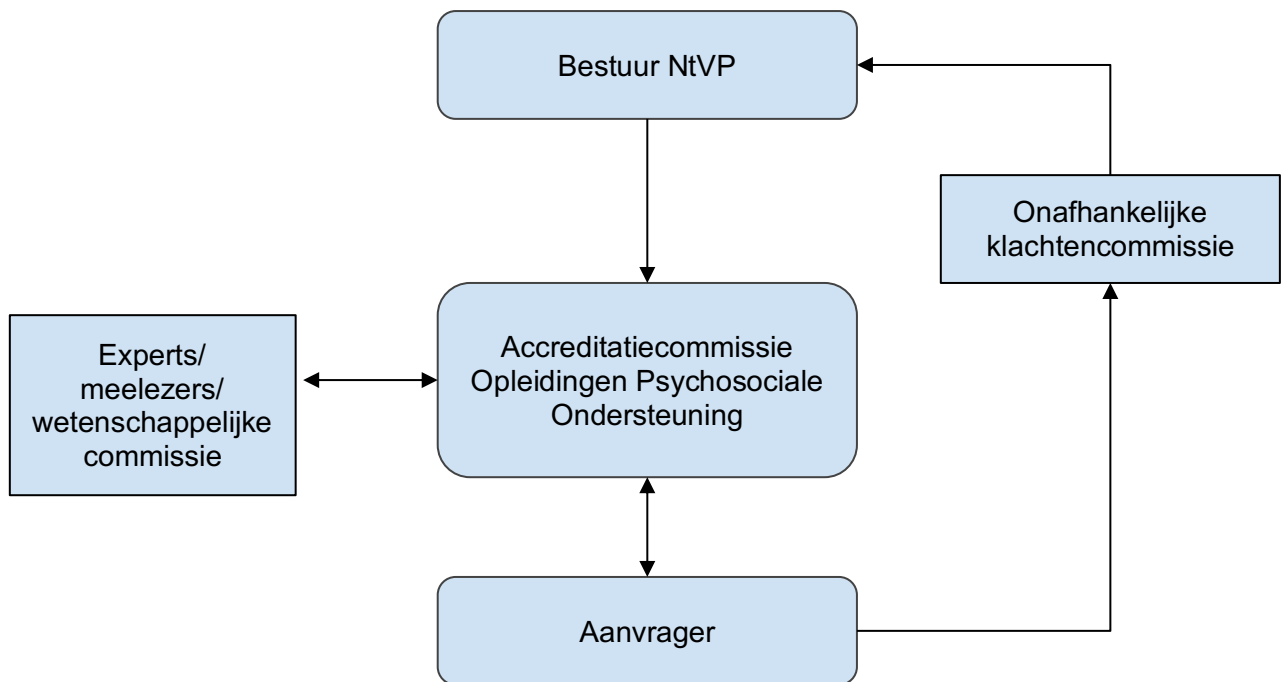
De accreditatiecommissie borgt de kwaliteit van de accreditatie door te werken met de laatste wetenschappelijke inzichten, richtlijnen en best practices. Daarnaast worden elke vijf jaar een aantal experts betrokken om ontwikkelingen op het gebied van psychosociale ondersteuning in te brengen en benodigde inhoudelijke aanpassingen voor te stellen.

4.7. Klachtenprocedure

Als een aanvrager het niet eens is met een besluit van de accreditatiecommissie kan een klacht worden ingediend. De aanvrager meldt dit eerst bij de accreditatiecommissie zelf. Als het geschil onderling niet opgelost kan worden, en de aanvrager reden heeft te vermoeden dat de accreditatiecommissie de criteria onjuist heeft toegepast, kan de aanvrager zich wenden tot de klachtencommissie (via voorzitter@ntvp.nl). De klachtencommissie heeft geen contact met de accreditatiecommissie en is onpartijdig. De klachtencommissie rapporteert aan het NtVP bestuur en kan de accreditatiecommissie adviseren haar besluit te heroverwegen.

4.8 Overzicht betrokkenen accreditatieproces

Onderstaand model geeft een schematische weergave van de betrokkenen bij het accreditatieproces zoals hiervoor beschreven.

Bijlage Referenties

American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). <https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>

ARQ Kenniscentrum Impact van Rampen en Crises (2010). *Richtlijn Psychosociale Ondersteuning Geüniformeerden*

ARQ Kenniscentrum Impact van Rampen en Crises (2023). *Richtlijn Psychosociale Ondersteuning Zorgprofessionals*. <https://arq.org/diensten/richtlijn-psychosociale-ondersteuning-zorgprofessionals>

ARQ Kenniscentrum Impact van Rampen en Crises (2023). *Multidisciplinaire Richtlijn Psychosociaal Crisismanagement*. <https://arq.org/diensten/multidisciplinaire-richtlijn-psychosociaal-crisismanagement>

ARQ Kenniscentrum Impact van Rampen en Crises (2024). *Richtlijn psychosociale ondersteuning binnen hoog-risico beroepen*. <https://arq.org/diensten/richtlijn-psychosociale-ondersteuning-binnen-hoog-risico-beroepen>

National Institute of Health and Care Excellence (2018). *Post-traumatic stress disorder: NICE guideline NG116*. www.nice.org.uk/guidance/ng116

Sijbrandij, M. & Stam, K. (2018). *Accreditatie- en Certificeringnota Nuldelijns Psychosociale Ondersteuning na Ingrijpende Gebeurtenissen*. Nederlandstalige Vereniging voor Psychotrauma

World Health Organization, War Trauma Foundation and World Vision International (2011). *Psychological first aid: Guide for field workers*. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241548205>